

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
НАЦИОНАЛНА ОЛИМПИАДА ПО ФИЗИКА

1 април 2022 г.

Решения на темата за I състезателна група (7. клас)

Задача 1. Тест

Внимание: Някои от въпросите може да имат повече от един верен отговор. Оградете с кръгче буквата на всеки верен отговор. Там, където е нужно, напишете текст.

1.1) Нашата галактика (Млечният път) [0.5 т.] и галактиката Андромеда [0.5 т.].

1.2) в) за около 8 минути [1 т.]

1.3) За всеки вярно изброено вещество по [0.1 т.]. Примери:

природни вещества

изкуствени материали

1. нефт

1. пластмаса

2. земен газ

2. гума

3. въглища

3. силициев кристал

4. диамант

4. чугун/стомана

5. самородно злато

5. порцелан

1.4) В кои от случаите силата на триене или силата на съпротивление са полезни?

а) автомобил, който се движи в завой [0.5 т.]

г) човек, скачащ с парашут [0.5 т.]

1.5) Кое от твърденията НЕ е вярно?

в) С медицински термометър може да се измери температурата на кипяща вода [1 т.]

1.6) Подредете веществата вода, спирт, желязо и калай в зависимост от тяхната температура на топене като започнете от веществото с най-ниска температура на топене:

спирт, вода, калай, желязо [1 т.]

1.7) Разделете изброените вещества на добри и лоши проводници на топлината: алуминий, дунапрен, стъкло, желязо, дърво, въздух, мед, лед, хелий, водород. По [0.1 т.] за всеки верен отговор

добри проводници на топлина - алуминий, желязо, мед

лоши проводници на топлина - дунапрен, стъкло, дърво, въздух, лед, хелий, водород

1.8) Коя от посочените причини прави изпарението на една течност по-силно?

а) по-голямата ѝ площ [0.5 т.]

в) вятърът над повърхността ѝ [0.5 т.]

1.9) Когато се наблюдават риби, плуващи в езеро:

в) те изглеждат на по-малка дълбочина, отколкото са в действителност [1 т.]

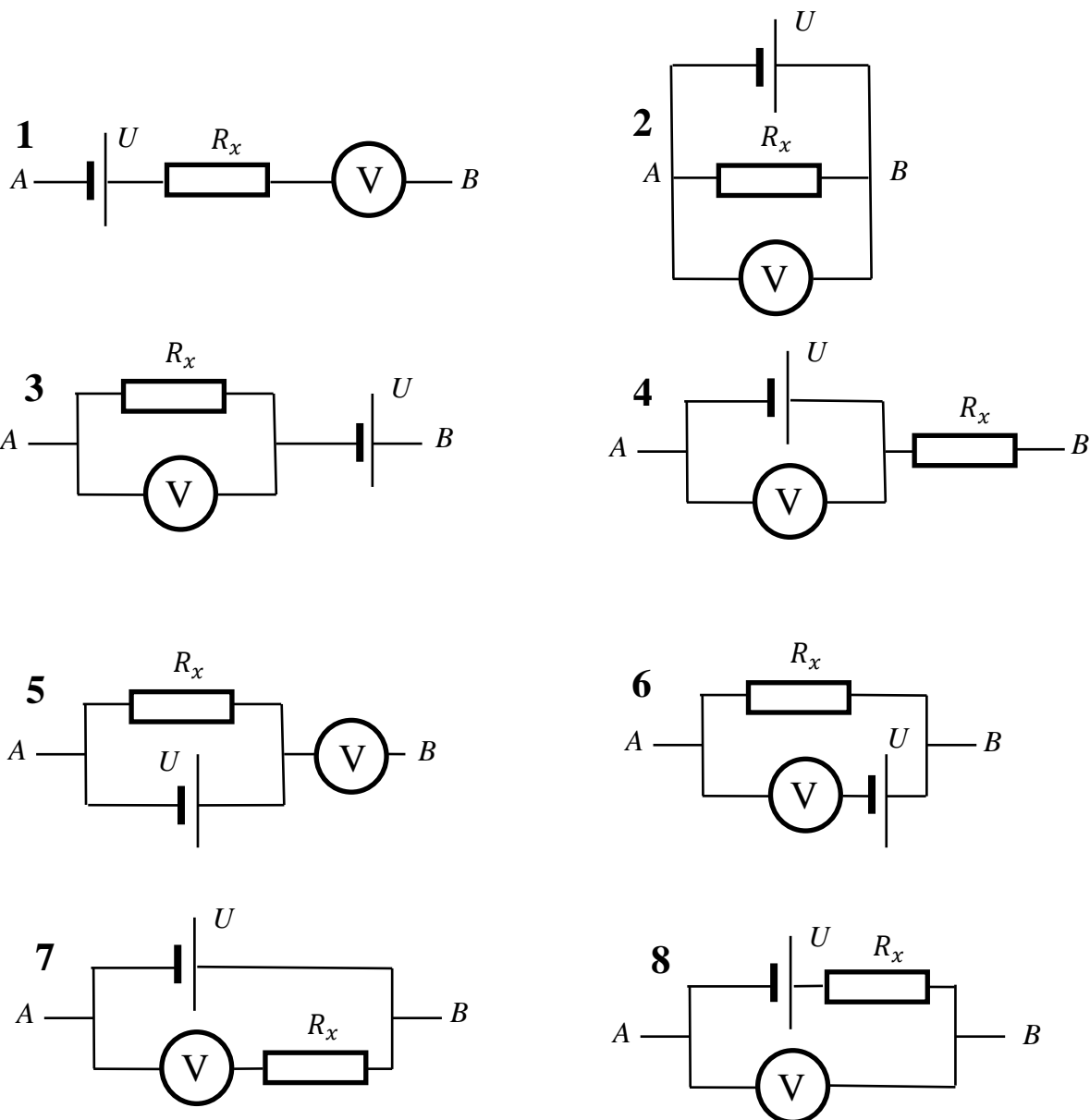
1.10) Кога бялата светлина не се разлага на съставлящите я цветове

в) при отражение от водна повърхност [0.5 т.]

г) при продължително движение във вакуум [0.5 т.]

Задача 2. Електрическа „черна кутия“

а) Възможните свързвания са осем (за всяко нарисувано по [0.3 т.]):

Свързвания 2, 4, 6, 7 и 8 са невъзможни, защото волтметърът постоянно ще показва напрежението на батерията (няма да показва 0 V). [2 т.] Свързвания 1 и 5 също са невъзможни, защото при свързване на външен амперметър, той ще показва 0 mA, заради безкрайно голямото съпротивление на волтметъра. [1 т.] Остава единствено възможната комбинация 3. [0.6 т.]

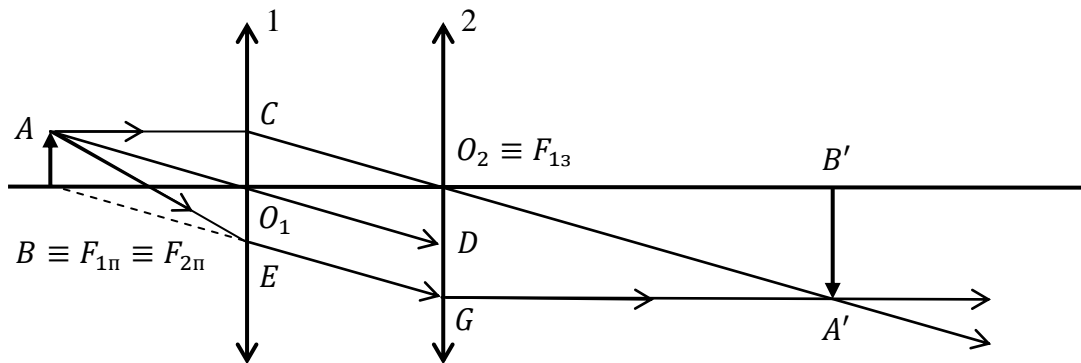
б) Стойността на съпротивлението R_x на резистора е $R_x = \frac{U_1}{I_1}$ [0.5 т.] = $\frac{12 \text{ V}}{4 \text{ mA}} = 3000 \Omega$. [0.5 т.]

в) Стойността на напрежението U на батерията е $U = U_1 = 12 \text{ V}$. [1 т.]

г) Стойността на съпротивлението R_0 на външния резистор се получава от правилото за събиране на напреженията при последователно свързване, $U = I_2 R_x + I_2 R_0$, откъдето $R_0 = \frac{U}{I_2} - R_x$ [0.5 т.] = $\frac{12 \text{ V}}{1,5 \text{ mA}} - 3000 \Omega = 5000 \Omega$. [0.5 т.]

д) Показанието U_2 на волтметъра в този случай ще бъде $U_2 = I_2 \cdot R_x$ [0.5 т.] = $1,5 \text{ mA} \cdot 3000 \Omega = 4,5 \text{ V}$ [0.5 т.]

Задача 3. Две събирателни лещи

Нека прокараме лъч AC , успореден на оптичната ос. След пречупване от леща 1, той ще премине през нейния заден фокус $F_{1з}$, т.е. през центъра O_2 на втората леща. Нека прокараме лъч AO_1 . Той не се пречупва от леща 1 и достига леща 2 в точка D . Тъй като източникът AB лежи в равнината на фокуса, лъчите CO_2 и O_1D са успоредни. Нека прокараме лъч EG , успореден на O_1D , който достига втората леща, все едно пристига от точка B (предния фокус $F_{2п}$ на леща 2). След пречупване от леща 2, той ще бъде успореден на оптичната ос (лъчът GA'). Лъчите GA' и O_2A' се пресичат в точка A' , следователно образът е $A'B'$. Триъгълниците ABO_1 , BO_1E , CO_1O_2 и O_1O_2D са еднакви. Триъгълниците BO_2G и GO_2A' също са еднакви. Следователно $O_2B' = 2f$ (образът $A'B'$ се намира на разстояние $l = 2f = 80$ cm зад втората леща [5 т.] и $h' = A'B' = 2h = 6$ cm [2 т.]. Образът е обърнат [1 т.], уголемен [1 т.] и действителен [1 т.].